

Četvrti Vaseljenski Sabor Halkidonski (451. god.) sa 30 kanona, str. 103 -121;

Peti Vaseljenski Sabor (553. g.), održan u Carigradu nije donosio kanone, str. 123-124;

Šesti Vaseljenski Sabor (680-681. god.) održan u Carigradu nije donosio kanona, str. 125-126;

Petošesti Vaseljenski Sabor Trulski (691. god.) sa 102 kanona, str. 127-200;

Sedmi Vaseljenski Sabor Nikejski (787. god.) sa 22 kanona, str. 201-91;

U poglavlju *Kanoni pomjesnih sabora* obrađeni su:

Pomjesni Sabor Ankirski (314. god.) sa 25 kanona, str. 223-232;

Pomjesni Sabor Neokesarijski (315. god.) sa 15 kanona, str. 233-237;

Pomjesni Sabor Gangrski (340. god.) sa 20 kanona, str. 239-249;

Pomjesni Sabor Antiohijski (341. god.) sa 25 kanona, str. 250-265;

Pomjesni Sabor Sardički (343. god.) sa 21 kanonom, str. 267-286;

Pomjesni Sabor Laodikijski (druga polovina IV vijeka) sa 60 kanona, str. 287-300;

Pomjesni Sabor Carigradski (394. god.), str. 301-304;

Pomjesni Sabor Kartagenski (419. god.), sa 133 kanona, str. 305-395:

Pomjesni Sabor Carigradski Prvodrugi (861. god.) sa 17 kanona, str. 396-411;

Pomjesni Sabor Carigradski u Svetoj Sofji (880. god.) sa 3 kanona, str. 412-419;

Nakon ovog iscrpnog poglavlja slijedi poglavlje *Kanoni svetih Otaca* (str. 421) i to:

Poslanica Blaženog Dionisija, Arhiepiskopa Aleksandrijskog III vijek) sa 4 kanona, str. 422-426:

Kanoni Svetog Georgija, Episkopa Neokesarijskog, Čudotvorca (III vijek) sa 11 kanona, str. 427-432:

Kanoni Svetog Petra Georgija, Arhiepiskopa Aleksandrijskog, Mučenka (IV vijek), sa 15 kanona, str. 427-444:

Kanoni Svetog Atanasija Velikog, Arhiepiskopa Aleksandrijskog, Mučenka (IV vijek) sa 3 kanona, str. 445-454:

Kanoni Svetog Vasilija Velikog, Arhiepiskopa Kesarije Kapadokijske (IV vijek) sa 92 kanona, str. 455-504;

Kanoni Svetog Grigorija Niskog (IV vijek) sa 8 kanona, str. 505– 515;

Kanoni Svetog Grigorija Bogoslova (IV vijek) sa 1 kanonom (u pjesničkoj formi), str. 516-517;

Kanoni Svetog Amfilohija Ikonijjskog Grigorija Bogoslova, (IV vijek) sa 1 kanonom (u pjesničkoj formi), str. 518-520;

Kanoni Timotija Aleksandrijskog, (IV vijek) u formi 18 pitanja i odgovora, str. 521-525;

Kanoni Tefila Aleksandrijskog (III-IV vijek) sa 14 kanona, str. 526-532;

Kanoni Sv. Kirila Aleksandrijskog (V vijek) sa 5 kanona, str. 533-537;

Okružna poslanica Genadija, Patrijarha carigradskog (V vijek) sa 1 kanonom, str. 538-542. Ovdje nalazimo popis cijelog Sinoda sa nazivom mitropolija i episkopija;

Kanoni sv. Kiprijana Kartagenskog (III vijek), str. 543-547.

Prijevodom i objavljivanjem ove zbirke vladika Atanasije doprinio je da Kanoni kao vrijedan historijski izvor i pokazatelj razvoja i unutarnjeg uređenja Crkve budu dostupni i drugim zainteresiranim i van crkvenh krugova. Zbirka kanona omogućuje uvid u mnoga filozofska, pravna, historijska, socijalna i mnoga druga pitanja s kojima se Crkva suočavala, prihvatila ih ili odbacivala, ovisno o nauku Svetih Otaca. Prijevod kanona rađen je vjerno, gotovo doslovno sa grčkog (i latinskog i slovenskog), zadržavajući, gdje je god moguće, prvobitno značenje upotrijebljenih riječi i izraza. Sholije, kraća objašnjenja (tumačenja) prate kanone, a najviše sholija potječe od bizantijskih kanonista iz XII vijeka: Aleksandra Aristinosa, Jovana Zonarasa i Teodora Valsamona.

Zbirka Kanona pojavila se u vrijeme kad Sveti Arhijerejski Sabor Srpske pravoslavne crkve otvara pitanje reforme i obnove njezina postojećeg Ustava u cilju vjernijeg usaglašavanja sa kanonskim predanjem Crkve i prilagođavanja njenim savremenim potrebama. Prevodilac je ponudio potpuno novi prijevod kanona sa novim objašnjenjima i tumačenjima. U tom poduhvatu koristio se starim i novim tumačima, kao i novijomj literaturom pravoslavnih i drugih kanonista, koji su se interesirali za ovo pitanje. Vladika Atanasije slovi kao vrhunski patrolog u pravoslavnom svijetu i veliki znalac historije pravoslavlja, Vaseljenskih i Pomjesnih Sabora Crkve. Kao profesor bogoslovsko-dogmatskog i liturgijsko-kanonskog naslijeđa Sabora i Svetih Otaca, vladika Atanasije bio je i najpozvaniji da ovakvo jedno djelo učini dostupnim široj naučnoistraživačkoj publici.

Osavremenjeni prijevod, uvod i tumačenje kanona otvorit će vrata dijaloga, međuvjerskog razumijevanja i pomoći distanciranju od pučkog, ideologiziranog pravoslavlja, koje se svelo na tri podignuta prsta i krsnu slavu bez slavske svijeeće i sveštenika. Zbirka Kanona otvara mogućnost i interdisciplinarnog studija, posebno unutar fakulteta raznih vjerskih zajednica.

Iščitavajući djelo, upoznajemo se i sa zbirkama i zbornicima Svetih kanona, načinom na koji su se sakupljali, očuvali, prenosili i koje su ličnosti najzaslužnije po tom pitanju. Historičarima zbirka omogućava uvid u mnoge

Senad MIČIJEVIĆ: *Svešteni kanoni crkve*, Beograd, 2005.

---

tokove antičkog perioda, ranog srednjeg vijeka, susreta bizantijske i osmanske kulture i civilizacije, općem razvoju pravne misli, te zašto ne reći i razumijevanju bosanskohercegovačkoga komparativnog prava. Zbirka kanona daje i dodatna saznanja za izučavaoce hadiske predaje, jer pažljivim čitanjem uočiti će koliko kanonskih pravila nalazimo u hadiskim predajama.